

# Valorisatietraject 'Educatieve pakketten en trainingen'

## Enkele lessen op een rij

**Anke De Malsche, UAntwerpen**

Samen met niet-academische partners je onderzoek maatschappelijk inzetbaar maken is een hobbelig parcours met veel potentieel. Dat blijkt alleszins uit het valorisatietraject 'educatieve pakketten en trainingen' van het Soligion-onderzoeksproject (SBO project S006621N). In deze nota stippen we de belangrijkste lessen uit dit traject aan. Deze kunnen als een houvast dienen voor toekomstige onderzoeksprojecten, valorisatie-coördinatoren en sociale organisaties die graag op gezamenlijke wijze hun kennis en inzichten willen valoriseren en dissemineren.

### Doelgroepen

- Valorisatie-coördinatoren
- Onderzoekers en onderzoeksprojecten die hun inzichten willen valoriseren
- (Formele en informele) sociale organisaties met interesse om zich te engageren binnen een onderzoeksproject

### Samenvatting

- Gemeenschappelijke planning als een flexibele, maar onmisbare basis
- Opbouwen vertrouwensrelaties als een fundament voor samenwerkingen
- Verschillen in draagkracht tussen verschillende partners als een mogelijk struikelblok

## Inleiding

SOLIGION was een interdisciplinair en interuniversitair SBO-project dat religieus en levensbeschouwelijk geïnspireerde solidariteit in de welvaartsstaat onderzocht. Naast vier onderzoekers, nam het project twee valorisatie-coördinatoren aan, die elk een eigen output beoogden en een eigen traject liepen. Het valorisatietraject 'educatieve pakketten en trainingen' mikte op (toekomstige) sociale professionals en wilde deze uiteenlopende groep in contact brengen met religie, levensbeschouwing en solidariteit. Om dit tot een goed einde te brengen, werd samengewerkt met een breed netwerk aan partnerorganisaties.

Dat valorisatietraject leidde tot het ontwikkelen van een leertraject voor professionals, bestaande uit (i) een e-course met (theoretische) kennisclips, casestudies uit veldwerk en clips waarin initiatiefnemers zelf het woord nemen, (ii) een inspiratiedag, webinar en online vorming voor medewerkers bij lokale besturen en (iii) een stadswandeling in Antwerpen waarin religieus geïnspireerde solidariteitsorganisaties worden bezocht. Daarnaast werd binnen dit valorisatietraject ingezet op leermethoden voor studenten Sociaal Werk. Hiervoor onderzochten docenten uit vier verschillende opleidingen Sociaal Werk samen met de valorisatie-coördinator hoe de thema's uit SOLIGION in hun lessen aan bod kunnen komen. Dat leidde o.a. tot het uitrollen van twee Community Service Learning trajecten.

Het creëren van die output verliep uiteraard niet via een rechte lijn. Doorheen de vier jaren valoriseren werden verschillende paden bewandeld en moesten er soms stappen teruggenomen worden. Dat mag niet verbazen, want 'valoriseren', oftewel het proces van wetenschappelijk inzichten te vertalen in maatschappelijk relevante instrumenten, is voor velen een onbekend terrein. In deze korte nota belichten we daarom drie lessen die mogelijks kunnen helpen in gelijkaardige projecten. We focussen daarbij op de samenwerking met niet-academische actoren.

## Valorisatietraject kort belicht

Het valorisatietraject 'educatieve pakketten en trainingen' doorliep vier fases. Het eerste jaar (de verkennende fase) en het tweede jaar (de opbouwende fase) gingen gepaard met driemaandelijks samenkomsten met een werkgroep. In die werkgroep zaten o.a. onderzoekers, medewerkers van middenveldorganisaties of overheidsinstanties, en leden van religieuze of levensbeschouwelijk geïnspireerde gemeenschappen en hun solidariteitsinitiatieven. Tijdens die eerste twee jaren werd samen met deze werkgroep een plan van aanpak afgesproken en werden extra partnerorganisaties geïdentificeerd. De partnerorganisaties stonden aan het roer om de output van het valorisatietraject verder vorm te geven tijdens de laatste twee fases (de testende en afwerkende fase).

## Lessons Learned

Die hierboven beschreven aanpak kende voor- en nadelen. We belichten drie belangrijke lessen uit onze gekozen aanpak. Voor elk van die lessen geven we tot slot een aanbeveling.

### **(1) Gemeenschappelijke planning als een flexibele, maar onmisbare basis**

Dat een brede waaier aan organisaties zich al aan de start van het onderzoek had aangemeld, had als voordeel dat we beschikten over een breed scala aan inzichten, opinies en opties voor de verdere uitwerking van de educatieve pakketten. Tegelijk bestond het nadeel en het risico dat die verschillende stemmen botsten of elkaar overstemden, waardoor er geen pad vooruit zou kunnen bestaan. Er werd daarom, op basis van individuele gesprekken met partnerorganisaties en de plenaire werkgroepen, een planning met een duidelijke rolverdeling gemaakt aan het einde van het tweede jaar.

Hoewel hierdoor sommige organisaties minder sterk aan bod kwamen in het verdere verloop van het valorisatietraject, ontstond op die manier een heldere planning, die in overleg met alle partnerorganisaties werd gemaakt. Ondanks lichte afwijkingen van die planning, diende het als een belangrijk middel voor zowel de valorisatie-coördinator en de werkgroep om het traject tot een goed einde te brengen.

## **(2) Opbouwen vertrouwensrelaties als een fundament voor samenwerkingen**

Niet elke organisatie binnen de werkgroep was even bekend met valoriseren, onderzoeksprojecten of de thema's uit SOLIGION. Ook samenwerken binnen een interuniversitaire context creëert het risico op afstand, zowel tussen de onderzoekers onderling als tussen de academische actoren en de niet-academische partners, wat kruisbestuiving, noodzakelijk in een interdisciplinair project, bemoeilijkt. Bovendien werd de start van het onderzoek en het opbouwen van vertrouwensrelaties in ons geval bemoeilijkt door de verschillende lockdowns tijdens COVID-19.

Online samenkomsten vingen die moeilijkheden gedeeltelijk op, maar fysieke samenkomsten bleven essentieel om vertrouwen op te bouwen. Zeker met de partnerorganisaties die de educatieve pakketten zouden trekken was het belangrijk om geregeld samen te komen en zo een vertrouwensrelatie op te bouwen.

## **(3) Verschillen in draagkracht tussen verschillende partners als een mogelijk struikelblok**

De uiteenlopende profielen in de werkgroep zorgden ervoor dat niet alle organisaties dezelfde capaciteiten hadden om de educatieve pakketten vorm te geven of te dragen. Zo hadden bijvoorbeeld personeelwissels in kleine organisaties een grote impact op de continuïteit van het valorisatietraject tijdens het ontwikkelen van een educatief pakket. Daarnaast hadden informele organisaties soms minder voeling met onderzoeksprojecten waardoor verschillende verwachtingen ontstonden. Hoewel de contacten met die minder gevestigde actoren een grote meerwaarde waren voor het verwerven van nieuwe inzichten en in lijn lagen met de idee van co-creatie tussen allerhande kennissystemen, kan dit een struikelblok zijn voor het valoriseren en het ontwikkelen van nuttige instrumenten.

## Kernboodschap en aanbevelingen

Pas aan het einde van een onderzoeks- of valorisatietraject wordt het mogelijk een samenhangend verhaal te vertellen. Wanneer een project nog bezig is zich te ontvouwen, is het verhaal een stuk minder helder en worden betrokkenen geconfronteerd met onverwachte vragen, tegenvallers of in dit geval zelfs met een pandemie. Ook toekomstige projecten kunnen zich verwachten aan hun eigen verrassingen. Toch kan het helpen of inspirerend werken om te kijken hoe andere projecten de dingen aanpakten. Ter afsluiting geven we daarom drie aanbevelingen die inhaken op de lessen die we in deze nota hebben beschreven.

### **Aanbeveling 1 | Schep helderheid door middel van een gedeelde planning**

Samenwerken met een diverse groep mensen en organisaties in een valorisatietraject heeft als voordeel dat er veel verschillende paden genomen kunnen worden en vele meningen elkaar kunnen vinden. Tegelijk vraagt een diverse groep een duidelijk en vooral collectief gedragen plan, en dat alle neuzen uiteindelijk in dezelfde richting staan. Gezamenlijk bouwen aan een planning is daarom cruciaal. Het is belangrijk om op te merken dat een planning flexibel hoort te zijn en rekening hoort te houden met afwijkingen van dat pad. Met andere woorden: een plan is nodig, maar een planning is onmisbaar.

### **Aanbeveling 2 | Maak ruimte voor ontmoetingen tijdens een valorisatietraject**

Een valorisatietraject probeert verbindingen te creëren tussen verschillende actoren en kennissystemen. Om dat te laten slagen, moet er worden ingezet op vertrouwen, zodat die verbindingen gelegd kunnen worden. Dat vraagt niet enkel tijd, maar ook ontmoetingen. Zeker bij partnerorganisaties met wie nauwer wordt samengewerkt, is het belangrijk om geregeld af te stemmen. Hoewel online werken steeds vaker de norm wordt, blijft ruimte maken voor fysieke samenkomsten belangrijk voor informele uitwisselingen en opbouwen van vertrouwen.

### **Aanbeveling 3 | Betrek kleine en informele organisaties, maar hou rekening met andere capaciteit en draagkracht**

De betrokkenheid van kleine en/of informele organisaties was van grote waarde voor het onderzoeksproject en het valoriseren. Via die contacten kwamen stemmen de academische ruimte binnen die er anders niet zouden zijn. Het is echter belangrijk dat tijdens contacten en samenwerkingen met deze actoren rekening wordt gehouden met hun soms beperktere capaciteit en draagkracht.

## Verder lezen

- De Malsche, A. (2024). *Eindrapport 'educatieve pakketten en trainingen': Overzicht output en reflecties op valorisatietraject.* [www.soligion.be](http://www.soligion.be)
- De Malsche, A. (2024). *Studenten Sociaal Werk in contact met religie, levensbeschouwing en solidariteit: Verschillende leermethoden belicht en vergeleken.* [www.soligion.be](http://www.soligion.be)

